

VIKAR I VESTJYLLAND

De var blevet opfordret til at søge til over alt. Det vigtigste var at komme ud; at virke, at forandre. Birgit havde set stillingen som barselsvikar i fagbladet. Fuld tid i et halvt år på en centralskole. Hun fik det og flyttede ind på et klubværelse ovenpå banken med sin skibsbriks, ølkasse-reol og to flyttekasser.

Nede ved busstoppestedet var der en telefonboks. Hun havde ringet hjem den første aften, men hendes mor var stadig ked af det. Næste aften havde hun ringet til en af de andre. Alice boede tættest på - hun var årsvikar og klasselærer for en fjerdeklasse i Varde. De aftalte at ringe sammen, en gang om ugen i hvert fald.

Selv skulle hun have en femteklasse i Dansk, Kristendom og Historie fra oktober til marts. Eleverne var delt i tre. Nogle synes, hun var sej, fordi hun var fra København. Faktisk var hun fra Farum og havde taget sin studentereksamen fra Marie Kruses, inden hun valgte det Det Nødvendige Seminarium og Jylland. Nå, men de mest positive af børnene ville gerne høre om Tvind, UFF og om hvordan, de kunne være med til at skabe en mere retfærdig verden efter skoletid. Så var der dem, som gjorde, hvad der blev sagt, mens de ventede på, deres rigtige lærer kom tilbage. Og så var der et par stykker, hvor hun fornemmede en modstand og en lukkethed. Ikke at de sagde noget. Alle børnene lavede deres lektier, kunne lide at gå i skole og

savnede oprigtigt deres klasselærer, Bente. F.eks. ville de bruge Klassens Time på at skrive breve og tegne tegninger til hende. De havde sågar selv samlet ind til en barselsgave og gik højt op i, hvad ungen skulle hedde.

Hun havde holdt fast i de obligatoriske ting som stil, diktat osv. ligesom hun havde kørt en normal december med kalenderlys, højtlesning og dagens nissegave. Men, hun ville også gerne vække dem og vise dem verden. Ta' nu den sorte befolkning i Namibia og alt det, de havde været igennem. Den måde, de var blevet undertrykt, ydmyget og udnyttet af de hvide magthavere på gennem så mange år. Hendes nye kolleger her på skolen virkede ligeglade. Men som en af hendes lærere havde sagt, skulle man bruge vreden konstruktivt til at forandre verden. Folk ved ikke bedre. Med historie-forløbet om Namibia vidste hun, at børnene ville komme til at føle solidaritet med de sorte og at hun var med til at dreje kloden et lillebitte ryk den rigtige vej.

*

Det var blevet februar. Som afslutning på Namibia-forløbet lavede de et teaterstykke, som de ville opføre for forældrene. Sammen med børnene fandt hun på både handling og replikker. I begyndelsen var et par af pigerne sure og gad ikke være med. De ville hellere fortsætte med stenalderen. Hun forsøgte at få dem med ved at sige, hun havde brug for hjælp til at lave nogle flotte kulisser. De havde fundet på, at handlingen skulle foregå på et skib. Ind i mellem de replikker, hun havde skrevet sammen med børnene, puttede de sangene ind, hvor det nu kunne passe. Hun havde et kassettebånd med backingmusikken på. Selv kunne hun bedst li' sangen, hvor de sorte arbejdere

hylder deres frihedshelt Mugabe, og vil vise ham, hvor hårdt de knokler både for at overleve, for retfærdighed og for frihed: "Mugabe Oye, Mugabe Oye". Sådan begyndte den.

Mens de fleste i klassen hjalp kulisse- og kostumeholdet med at male skibet og flænse tøj i stykker, så det kunne ligne noget, som fattige havnearbejdere havde på, sendte hun Anne-Lene og Dorte i Brugsen efter bodylotion og sovsekulør. Det skulle blandes sammen og fungere som teatersminke. De to finker havde brugt hele timen på det, selvom det kun tager ti minutter at gå op til Brugsen.

"Hvad har I brugt så lang tid på?"

"Det var fordi Bjarne Brugs ville høre, hvad vi skulle bruge det til og hvorfor vi kom og købte ind, mens vi var i skole."

"Spurgte han om det?"

"Ja, vi plejer jo ikke at komme, mens vi er skole og han forstod ikke helt det med, at vi ville blande creme og kulør for at ligne de sorte. Og så skulle vi også lige købe tyggegummi – altså for vores egne penge. Men så tabte Dorte et stykke Jenka ned i en snedrive, og så var vi nødt til at lede efter det, men vi fandt det. Her er dét, vi skulle købe og der ligger en bon i posen."

"Tak, skal I ha'."

Hun piftede.

”5. B, hør lige efter! Nu har vi fået farven, så I kommer ind så hurtigt I kan efter spisefrikvarteret og så der generalprøve med kostumer, sminke, musik og det hele – okay?”

Der var to dage til de skulle spille stykket for forældrene. Det var blevet en flot, blå båd. En af drengene havde en onkel, der fiskede, og han havde lånt dem nogle fiskekasser og en af pigernes farfar havde lånt dem nogle net og et par bøjler. De var nødt til at lufte en del ud.

Dagen før premieren, kom Lene K. hen til hende med sin meddelelsesbog.

”Kære Birgit, Lene bedes fritaget for teatersminke, da hun får eksem. Venlig hilsen Jette Kristensen”. Der var ingen hvide med i stykket. Men så fandt Lene selv på, at hun jo kunne stå bag båden og synge med på sangene.

Generalprøven var gået ok, med et par kiks undervejs, men hun var sikker på, de kunne spille det i morgen. Hun var på vej tilbage ind i klasseværelset for at hente sit halstørklæde, men stoppede, da hun hørte, de talte om hende.

”Men det syns jeg altså. Hun har slet ikke har noget på, som i slet ikke - ikke engang mascara. Og det er da en drengefrisur, hun har. Det er det altså. Og så den sømandssweater, hun har den jo på hver dag.”

”Ja, det’ klamt.”

”Hun skifter da nok T-shirt hver dag.”

”Arh...la nu være, hvorfor skal du hele tiden ta’ hende i forsvar? Det er da noget mærkeligt tøj – og så andefødder - det er da sådan noget vi gik i, da vi var små.”

"Ja, okay."

"Min mor har så hende købe ind, kun ris og grønsager, og så sagde min far, at så vidt han vidste, lå København da ikke i Kina og det var da en mærkelig måde at spise på."

"Har I hørt, at nogle af drengene skal med hende til København næste weekend og samle tøj ind?"

"At de gider. Det fatter jeg ikke. Det' da underligt at tage på tur med sin lærer i weekenden og samle tøj ind til nogen, man slet ikke kender. Og hvordan ved de egentlig, at de ikke sælger det og bruger pengene til noget helt andet? Det siger min mor, at nogen af dem gør. Det kommer slet ikke ned til de fattige. Og jeg må heller ikke. Altså hvis nu jeg ville."

"Tror I, hun har en kæreste?"

"Måske er det en, der også er med i det der UFF, så kan de se hinanden, når de skal samle tøj ind."

"Hvem spørger, om hun har en kæreste? "

"Ja, eller om, hvorfor hun ikke har nogen børn? Hun er da mindst tredive."

"Ej, det kan man da ikke."

"Det kan man da godt."

"Ja, hvem spørger? Kom nu. Hvem vil?"

*

Det havde været forbudt at være kærester og få børn. Alligevel var hun blevet forelsket. Allan sang godt, havde et blødt blik og kunne altid finde noget godt at sige om folk, uanset hvor håbløse, de var. De havde sneget sig til nogle gåture og talt om at læse videre sammen på et almindeligt seminarium. Han havde spurgt, om hun havde haft langt hår, da hun var lille og hun havde vist ham billedet i pungen, med ridehjelme og tykke fletninger. Når de kyssede gav hendes krop efter.

Så var Allan taget med til Indien i en gammel bus. Hun fik at vide fra en lærer, at han var rejst hjem før de andre. Nu var han ansat på en privatskole oppe ved Aarhus og havde brudt forbindelsen med dem alle sammen. Også med hende.

Om aftenen gik hun ned til for at ringe til Alice. Selvom det kun lige var rundt om hjørnet, frøs hun. Det var frostvejr og som altid blæste det. Langs fortovene lå bunker af hærdet sne efter mange dages snepløjning; driverne var så brede og høje, at der mejslet huller nogle steder, så man kunne komme over vejen. Hun kastede en femmer i, tog telefonen og drejede nummeret på den iskolde skive.

"Det er Alice."

"Hej, det er Birgit. Jeg ville bare lige ringe og sige hej."

"Hva' så? Er er I ved at være klar til den store premiere?"

"Ja, det er ret fedt, du skulle næsten komme og se det."

"Måske er der nogen, som kan videofilme det? Og hvor er det fedt, at du har fået det op at stå, du er virkelig sej, Birgit"

."Ja, det har været vildt sjovt, og ungerne synes også det har været sjovt. Det tror jeg da."

"Hvad med dig, hvordan går det i Varde?"

"Arh, jeg ved ikke...det er fordi...altså, jeg har mødt én..."

"En fyr?"

"Ja...Jens, hedder han – han er herovre fra, og jeg har været med ham hjemme hos hans forældre, og de er rigtig søde. Så nu har jeg altså en kæreste."

"En kæreste?"

"Ja. Det virker så rigtigt. Jeg vil også ha' et barn. Altså, vi vil ha' et barn, mener jeg."

"Er du gravid?"

"Nej, nej, det er bare noget, vi har snakket om. Der er også noget med en fast stilling her. Og jeg har det altså godt. Du kunne også komme herud en tur snart? Så kan du møde Jens og vi kan snakke rigtigt. Hvad med at komme og spise med på fredag?"

"Ej, jeg ved ikke, den sidste rutebil kører jo allerede halv ni."

"Jamen, du kan da bare blive og sove, det ku' være hyggeligt, det tror jeg også Jens synes."

...

"Er du der Birgit? Hvad siger du?"

"Narhhh, jeg tror.... lad os gøre det en anden dag. Jeg er sikkert også godt bombet ovenpå teater og alting, og jeg skal med det tidlige tog lørdag morgen, vi har jo den store indsamling lørdag, du skulle da også med, skulle du ikke?"

"Nej, det dropper jeg altså nu. Men så lad os ringes ved i næste uge, ik?"

"Jo, lad os gøre det. Ha' det godt så, ik?"

"I lige måsen. Og pøj-pøj med premieren, jeg glæder mig til at høre om det."

Den hånd, der havde holdt røret, var blevet iskold. Hun skyndte sig at få rulamsluffen på igen, da hun havde hængt på. Så skubbede hun telefonboksdoøren op og traskede en lille runde. Forbi grillbaren, bageren, banken og spejderhuset, forbi alle husene, hvis stuevinduer lyste fjernsynsblåt ud på forhavernes sne. Hun overvejede at gå hen til boksen igen og høre, om hendes mor havde tid til en sludder, men besluttede sig for at gå op. Hun lavede en kande te, og ville læse lidt, men endte med at falde tidligt i søvn.

*

Teaterstykket foregik i kælderetagen, i skolens filmlokale. Et aflangt lokale med en hvid endevæg, som fungerede som lærred og et filmmapparat, der stod nede bagest og spandt, når de så film.

Lokalet blev også brugt til mindre teaterforestillinger, når man ikke ville inddrage gymnastiksalen. Alt var klar. De havde båret stole ind og lavet rækker. På stolene havde de lagt ark med sangteksterne, så forældrene kunne synge med. Publikum begyndte at komme og finde deres pladser – børnene havde sat sig bag skibskulissen, så man ikke kunne se dem fra stolerækkerne.

Da alle var på plads, tog Birgit ordet:

”Hej allesammen og velkommen. Som I måske har hørt, har vi haft et forløb om de sortes frihedskamp i Sydafrika og Namibia, og derfor har vi skrevet det teaterstykke, vi nu vil vise jer. I må gerne synge med på sangene, der ligger tekster på stolene. Rigtig god fornøjelse.”

Stykkets handling var enkel: børnene var arbejdere, som boede i en Bantustan, og måtte arbejde til lav løn hver dag med at laste og losse fisk. Dialogen handlede om, at det var varmt, at de var sultne og trætte og at de fik for lidt i løn. Uanset hvor meget de knoklede, var de ikke fri. Men Mugabe og hans kamp mod de hvide magthavere gav dem håb, og de vidste, at de skulle stå sammen i frihedskampen mod de Sydafrikanske magthavere og at Namibia en dag ville blive deres og blive frit. De sluttede med en slags nationalsang, som sluttede ”Naaa-miiii-bia er vooooort”.

Forældrene havde siddet med sangarkene, men havde ikke rigtigt sunget med. De klappede og børnene bukkede. Henriks far var gået cirka ti minutter inde i stykket, men hans mor var blevet.

”Tak skal I ha’. Der er kaffe, saft og kage oppe i 5. B’s klasseværelse. I går bare i forvejen, så kommer vi, når ungerne har fået vasket sminken af. Vi ses deroppe.”, sagde Birgit.

Der var to bradepandekager, en med drømmekagen fra Brovst og en med banankage med mørk chokoladeovertræk (eller faktisk var det bare kakaoglasur), termokander med kaffe og kander med saft. En mor spurgte Birgit, hvornår børnene skulle have diktat igen og om hun ellers var glad for at bo i byen. Henriks mor lod Henrik spise et stykke af hver kage, og så tog de hjem som de første. Og i løbet af en lille time var klasseværelset tømt, og Birgit gik i gang med at stole op. Så satte hun alt servicet på en rullevogn, skubbede den ned til lærerværelset og begyndte at vaske op.

*

”Hva’, ska’ du ha’ en hånd? Ellers kommer du da vist for sent i seng, hva’ Birgit?”

Det var pedellen. Hun blev lidt våd i øjnene, men blinkede det hurtigt væk.

”Du må da gerne tørre, hvis du vil?”

De klarede opvasken på ingen tid.

”Så smut du hjem, så går jeg lige en runde og tjekker lys og låse. Kom godt hjem.”, sagde pedellen

”Tak – og tak for hjælpen.”

Den næste morgen, inden hun kom ned til lærerværelset, råbte skolens sekretær, Lisbeth, som var gift med skolens inspektør, Gunner, at hun skulle kigge op i 10-frikvarteret. Det gjorde hun.

”Ja, kom ind, Birgit, og sæt dig ned, det er bare lige fem minutter.”, sagde Gunner.

Hun satte sig på en af fletsæde-stolene ved mødebordet i lyst eg. Han kom over og satte sig overfor.

”Ja, jeg er jo ikke vant til klager over mine lærere, det er jo også mig selv, der ansætter dem, så det ville jo være lidt mærkeligt, hahaha... Nej, spøg til side. Henriks far, Peter Sørensen, ringede hjem til mig i går aftes. Det var en lidt kedelig samtale.”

”Ok.”

Hun kunne godt huske, at Henriks far havde mast sig ud gennem rækkerne og var gået før stykket var færdigt.

”Hvad sagde han da?”

”Ja...det var noget med indoktrinering, noget med at hans søn ikke skulle ha' proppet venstreorienteret propaganda i halsen og at det ikke ligner noget at lære en 11-årig dreng, at hvide mennesker er roden til al verdens ondskab.”

”Det har jeg da ikke sagt, ikke på den måde.”

”Nej, det ved jeg godt, men det er sådan det kan se ud, hvis man ikke deler dit verdensbillede, og det er det jo – med forlov – ikke alle, der gør. ”

Hun kiggede ned på sine hænder – neglene var stadig helt rene efter opvasken i går.

Gunner rømmede sig.

”Nu er der jo ikke så længe tilbage af dit vikariat. Og det er kun én klage, resten er mere bare lidt murren i krogene. Personligt må jeg sige, at din undervisning er lige til den enøjede side, men det kan jeg leve med, for du er stabil og børnene ser ud til at kunne li’ dig. Og du har virkelig passet dine ting, det må jeg give dig. Men det med at invitere dem med til alle mulige tøjindsamlinger og vækkelsesmøder uden for skolen, det er måske ikke så godt, Birgit. Måske er det bedst, du fokuserer på de rent faglige ting her den sidste måneds tid. Der er forskel på, hvad man dyrker af holdninger i sin fritid og så at være lærer. Det synes jeg, du skal tage med dig videre.”, sagde Gunner.” Hvad så med det andet vikariat, du talte om, her fra april?”

”Ja...Det har jeg slet ikke fået sagt. Det er jeg ked af. Men én en af vores tidligere lærere var forbi i sidste uge. Han har købt hus i Gjesing. Jeg tror, det er bedre jeg lader ham tage 9.A. De skal jo også have terminsprøver og mange af dem skal slutte af til sommer. Så det er nok bedst med én med lidt mere erfaring. Du skal nok finde noget andet, det er jeg sikker på.”

Han rømmede sig, rejste sig og rakte hende hånden.

”Skal vi sige, det var det? Og du må sige til, hvis jeg skal skrive en anbefaling til dig eller hvis der er noget, jeg kan hjælpe med.”

Birgit måtte løbe tilbage til klassen, for det havde allerede ringet ind til kristendomstimen.

®Regine Wowk, 2019